

تدوین مدل اندازه‌گیری راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری

*نصرالله عرفانی

استادیار، روان‌شناسی، دانشگاه پام نور

تاریخ پذیرش: 1395/03/10 تاریخ دریافت: 1394/10/23

Developing Measurement Model of Cognitive and Metacognitive Learning Strategies

N. Erfani*

Assistant Professor, Psychology, Payame Noor University

Received: 2016/01/13

Accepted: 2016/05/30

Abstract

In learning, many factors come into play, learning strategies is one of these factors. Therefore in order to develop the measurement model of the learning strategies of cognitive and metacognitive types, a correlation research using structural equation modeling was conducted. Via clustered sampling 368 participants of all the students studying in the first grade of high school in Hamedan were selected. They answered Karami's Learning Strategy Questionnaire (2005). Based on the data, first the parameters of the model were estimated via maximum likelihood. Then the measurement model of cognitive and metacognitive learning strategies was tested by goodness of fit indices. The data were analyzed by using LISREL software. The results showed that all the items of the questionnaire had significant coefficient effect on the cognitive and metacognitive learning strategies and the measurement model of cognitive and metacognitive learning strategies enjoyed acceptable fitness. There was also a significant internal correlation between cognitive and metacognitive strategies. Therefore, it can be concluded that the researchers can use the questionnaire of learning strategies to measure cognitive and metacognitive strategies.

Keywords

Measurement Model, Learning Strategies, Cognitive Strategy, Metacognitive Strategy.

چکیده

در یادگیری، عوامل مختلفی نقش دارند، یکی از این عوامل راهبردهای یادگیری است. از این رو به منظور تدوین مدل اندازه‌گیری راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری، طی یک پژوهش همبستگی به شیوه مدل معادلات ساختاری از جامعه امری دانش‌آموختان پایه اول متوجه شهر همدان 368 نفر به روش نمونه‌گیری خوشای انتخاب شدند و به پرسش‌نامه راهبردهای یادگیری کرمی (1384) پاسخ دادند. بر اساس داده‌ها، ابتدا پارامترهای مدل به روش بیشینه درستنمایی برآورد شد. سپس مدل اندازه‌گیری راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری به وسیله شاخص‌های برازش، آزمون شد. تحلیل داده‌ها به وسیله نرم‌افزار LISREL انجام شد. نتایج نشان داد همه گویه‌های پرسش‌نامه بر روی راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری ضربه اثر معناداری داشتند و مدل اندازه‌گیری راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری از برازش قابل قبول برخوردار بود. همچنین بین راهبردهای شناختی و نیز راهبردهای فراشناختی همبستگی درونی معنادار مشاهده شد؛ بنابراین می‌توان نتیجه‌گیری کرد که پژوهشگران می‌توانند برای سنجش راهبردهای شناختی و فراشناختی از پرسش‌نامه راهبردهای یادگیری استفاده کنند.

واژگان کلیدی

مدل اندازه‌گیری، راهبردهای یادگیری، راهبرد شناختی، راهبرد فراشناختی.

*نویسنده مسئول: نصرالله عرفانی

ایمیل نویسنده مسئول:

*Corresponding Author: erfani@pnu.ac.ir

مقدمه

سازمان‌دهی مطالب شامل دسته‌بندی اطلاعات جدید برای مطالب آسان و تهیه فهرست عنوانین یا سرفصل‌ها، تبدیل متن درس به طرح، نقشه، نمودار و دسته‌بندی اطلاعات جدید بر اساس مقوله‌های آشنا، استفاده از طرح درختی برای خلاصه کردن اندیشه‌های اصلی یک مطلب و نشان دادن روابط میان آن‌ها، استفاده از نمودار برای توضیح یک فرایند تولید برای مطالب پیچیده است (ملکی، 1384).

یکی دیگر از راهبردهای یادگیری، راهبردهای فراشناختی است. فراشناخت به آگاهی فرد نسبت به شناخت و فرایندهای ذهنی و توانایی تنظیم این فرایند اطلاق می‌شود (Dembo، 1994). به عبارت دیگر فراشناخت، آگاهی ما از فرایندهای شناختی و دانستن درباره دانستن است (Lefrancois, 1997). گود^{۱۱} و بروفی^{۱۲} (1995) راهبردهای فراشناختی را تدبیر چهت انتخاب هوشیارانه روش‌های مناسب، نظرات بر اثربخشی آن‌ها، اصلاح اشتباهات و در صورت لزوم تغییر راهبردها و جانشین‌سازی آن‌ها با راهبردهای جدید، تعریف کرده‌اند. بر این اساس، می‌توان گفت راهبردهای فراشناختی تدبیرهایی برای نظرات بر راهبردهای شناختی و هدایت آن‌ها هستند (Yousefzadeh و معروفی، 1389). سیف (1379) راهبردهای فراشناختی را به سه دسته شامل راهبردهای برنامه‌ریزی^{۱۳}، کنترل و نظرات^{۱۴} و راهبردهای نظامدهی^{۱۵} تقسیم کرده است. راهبردهای برنامه‌ریزی به تعیین هدف مطالعه، پیش‌بینی زمان لازم برای مطالعه و یادگیری، تعیین سرعت مطالعه، تحلیل چگونگی برخورد با موضوع یادگیری و انتخاب راهبردهای شناختی گفته می‌شود. راهبردهای کنترل و نظرات، شامل ارزشیابی پیشرفت، نظرات بر توجه در هنگام مطالعه، طرح سوال از خود در ضمن مطالعه و یادگیری، کنترل زمان و سرعت مطالعه، پیش‌بینی سوال‌های امتحانی و راهبرد تنظیم و نظامدهی به تعدیل سرعت مطالعه و یادگیری، اصلاح یا تغییر راهبرد شناختی اطلاق می‌شود.

در سال‌های اخیر تأکید زیادی بر آموزش با هدف پیشبرد راهبردهای شناختی و فراشناختی در بین یادگیرندگان شده

راهبردهای یادگیری^۱ تدبیری هستند که به منظور تسهیل، تثبیت، تعمیق و یادآوری یادگیری‌های فرد مورد استفاده قرار می‌گیرند؛ به عبارت دیگر راهبردهای یادگیری، روش‌ها و شیوه‌هایی هستند که یادگیرندگان در حین یادگیری به کار می‌گیرند تا به هدف‌های آموزشی مورد نظر دست یابند (فردانش، 1388). راهبرد به یک نقشه کلی یا مجموعه‌ای عملیات که برای رسیدن به هدف معینی طرح ریزی شده است، گفته می‌شود (سیف، 1379). از مهم‌ترین راهبردهای یادگیری می‌توان به راهبردهای شناختی^۲ و فراشناختی^۳ اشاره کرد. راهبرد شناختی به هر گونه رفتار، اندیشه یا عملی گفته می‌شود که فرد در ضمن یادگیری از آن استفاده می‌کند و هدف آن کمک به فراگیری، سازمان‌دهی و ذخیره‌سازی دانش‌ها و مهارت‌ها و همچنین سهولت بهره‌برداری از آن‌ها در آینده است (وایستاین^۴ و هیومن^۵، 1998). به عبارت دیگر راهبردهای شناختی ابزارهای یادگیری هستند که به افراد کمک می‌کنند تا اطلاعات تازه را برای ترکیب با اطلاعات قبل‌آموخته شده و ذخیره‌سازی آن‌ها در حافظه درازمدت آماده کنند (سیف، 1379). راهبردهای شناختی شامل سه راهبرد تکرار و مرور^۶، بسط و گسترش معنایی^۷ و سازمان‌دهی^۸ مطالب می‌شوند. راهبرد تکرار و مرور شامل فعالیت‌هایی چون مکررخوانی و مکررنویسی، تکرار اصطلاحات کلیدی با صدای بلند، بازگویی مطالب، استفاده از تدبیر یادیار برای مطالب آسان و خط کشیدن زیر مطالب، علامت‌گذاری و حاشیه‌نویسی، بر جسته‌سازی قسمت‌های مهم، رونویسی کردن مطالب دشوار است. راهبرد بسط و گسترش معنایی شامل فعالیت‌هایی چون استفاده از واسطه‌ها، تصویرسازی ذهنی، روش مکان‌ها و کلمه کلیدی، سروآژه‌ها برای مطالب آسان و یادداشت‌برداری، قیاس‌گیری، خلاصه کردن به زبان خود، به کاربستن مطالب آموخته شده، آموزش مطالب آموخته شده به دیگران، استفاده از مطالب آموخته شده برای حل مسائل، شرح و تفسیر و تحلیل روابط برای مطالب دشوار می‌باشد. راهبرد

-
- 9. Dembo
 - 10. Lefrancois
 - 11. Good
 - 12. Brophy
 - 13. Planning strategies
 - 14. Monitoring strategies
 - 15. Regulating strategies

1. Learning strategies
2. Cognitive strategies
3. Met cognitive strategies
4. Weinstein
5. Hume
6. Rehearsal
7. Elaboration
8. Organization

تکنیک‌های فراشناختی در افزایش میزان خودکارآمدی مؤثر بوده است.

از پژوهش‌های خارجی نیز شrawo¹¹ (2006) در پژوهشی نشان داد که آموزش موفق علوم وابسته به آموزش مهارت‌های فراشناختی است. Royantو¹² (2012) نیز در پژوهشی دریافت تدریس راهبردهای فراشناختی به صورت خصوصی یا به صورت آموزش متقابل برای دانش‌آموزان تازه‌کار مؤثر است و آموزش راهبردها باعث شد که راهبردهایی که دانش‌آموزان قبل‌آمد بوده اما به طور فعال به کار نمی‌بردند، فعال شود.

در پژوهش‌های پس‌رویدادی به مقایسه گروه‌های دانش‌آموزان موفق با عادی یا ناموفق از لحاظ راهبردهای یادگیری پرداخته شده است. به عنوان نمونه یعقوبخانی غیاثوند (2010) در پژوهش خود نشان داد دانش‌آموزان قوی بیشتر از دانش‌آموزان ضعیف از راهبردهای شناختی و فراشناختی استفاده می‌کنند. از پژوهش‌های خارجی نیز Yip¹³ (2007) تفاوت‌های واضحی را بین راهبردهای یادگیری دانشجویانی که از موفقیت تحصیلی بالاتری برخوردار بودند، در مقایسه با سایر دانشجویان نشان داد. همچنین گوردون¹⁴ (2009) در مطالعه‌ای نشان داد دانشجویانی که در هیچ یک از ترم‌های گذشته شکست تحصیلی نداشته‌اند، ایده‌های اصلی محتوای دروس را بهتر درک کرده، اطلاعات را به نحو مطلوب‌تری پردازش نموده و از راهبردهای خودآزمایی و آزمون به میزان بیشتری استفاده کرده‌اند.

یک مجموعه دیگر از تحقیقات به بررسی روابط همبستگی یا رگرسیونی راهبردهای یادگیری و پیامدهای تحصیلی پرداخته‌اند. برای نمونه حق‌شناس، نوری قاسم‌آباد مرادی و صرامی (1392) دریافتند از میان پنج بعد فراشناخت، فقط باور فراشناختی مثبت و اطمینان شناختی، اثر مستقیم بر اضطراب امتحان داشتند اما اثر ابعاد دیگر بر روی اضطراب امتحان غیرمستقیم بود. در ضمن یافته‌های پژوهش نشان داد راهبردهای مقابله‌ای هیجان‌مدار و مستله‌مدار، در رابطه باورهای فراشناخت و اضطراب امتحان نقش میانجی داشتند.

در پژوهش دیگری میرزاپی، کدیور، عبداللهی و رمضانی (1392) نشان دادند بین نمرات درک مطلب خواندن و اجزای دانش فراشناختی در هر دو پایه تحصیلی پنجم ابتدایی و سوم

است (Baker¹ و Brown², 1984؛ Cross³ و Paris⁴, 1988؛ Gartner, 1990؛ Gijg⁵ و Braliener⁶, 1992؛ Bieler⁷ و Snowman⁸, 1993؛ Dumbo, 1994؛ Lefrancois, 1997؛ Flavell⁹, 1998 و Wainstein و Heyom, 1998).

پژوهش پیرامون راهبردهای شناختی و فراشناختی، در دو دهه اخیر در داخل ایران گسترش یافته است. تعداد زیادی از این پژوهش‌ها تأثیر مثبت استفاده از راهبردهای یادگیری بر پیشرفت تحصیلی در دروس مختلف را نشان می‌دهند (مشهدی میقانی، 1375؛ باعزت، 1376 و متولی، 1376). در این پژوهش‌ها از شیوه‌های مختلف روش‌شناسی برای کشف رابطه راهبردهای یادگیری و پیشرفت تحصیلی استفاده شده است. در یک مجموعه از این پژوهش‌ها در قالب طرح‌های آزمایشی و یا نیمه‌آزمایشی به مطالعه اثربخشی آموزش راهبردهای یادگیری بر شاخص‌های پیشرفت تحصیلی پرداخته شده است. به طور مشخص در این زمینه سیف و مصرآبادی (1382) در پژوهشی تأثیر مثبت آموزش راهبردهای یادگیری بر یاددازی و درک مطالب درسی را نشان دادند. همچنین اصفهانی خالقی، اصغرثزاد فرید، احمدی و موسوی (1392) طی پژوهشی نشان دادند آموزش‌های فراشناختی بر بهبود عملکرد حیطه‌های مختلف خواندن دانش‌آموزان نارسانخوان اثربخش بوده است.

سعیدی‌پور و میرمعینی (1393) نیز دریافتند آموزش مؤلفه‌های یادگیری خودتنظیمی مبتنی بر الگوی پیتریچ¹⁰ به میزان 17/9 درصد بر ارزش گذاری درونی دانش‌آموزان تیزهوش تأثیر دارد. اگر چه بر میزان نمره درس ریاضی تأثیری نداشته است. میردیکوند، سبزیان و گراوند (1394) هم نشان دادند ارائه مداخله مبنی بر آموزش تکنیک‌های فراشناختی باعث افزایش 71/2 درصدی خودکارآمدی در مرحله پس‌آزمون و 70/6 درصدی در مرحله پیگیری شد. بر اساس یافته‌های این پژوهش می‌توان نتیجه گرفت ارائه مداخله مبنی بر آموزش

1. Baker

2. Brown

3. Cross

4. Paris

5. Gage

6. Berliner

7. Bieler

8. Snowman

9. Flavell

10. Pintrich

11. Sharawo

12. Royanto

13. Yip

14. Gordon

لانگ فلت³ (2008) اندازه‌های اثر مؤلفه‌های مختلف فراشناخت نسبت به هم مشخص شد. این پژوهشگران در تحقیقات اولیه، مؤلفه‌های فراشناخت را بر اساس نوع راهبرد مورد آموزش به یازده بخش تقسیم کردند که بزرگترین اندازه اثر مربوط به تحقیقاتی بود که به آموزش برنامه‌ریزی و نظرارت پرداخته‌اند. در پژوهش فراتحلیل شارلوت⁴، جرالد⁵ و هانس - پیتر⁶ (2008) با بیش از 263 اندازه اثر از 48 پژوهش، استفاده از راهبردهای یادگیری خودتنظیم در موقعيت یادگیری دانش‌آموزان تأثیر زیادی داشته است.

البته در طی تحقیقات گذشته پژوهش‌هایی نیز نشان دادند که راهبردهای یادگیری سهم مؤثری بر بهبود یادگیری فراغیران ندارد. به عنوان مثال در پژوهش دستا (1389) رابطه بسیار ضعیفی بین راهبردهای شناختی و فراشناختی با عملکرد حل مسئله به دست آمد. همچنین جو⁷، بانگ⁸ و چو⁹ (2000)، کولورادو¹⁰ (2006)، والکری¹¹ (2006)، متولی (1376) و هادیان (1388) رابطه معناداری را بین راهبردهای شناختی و فراشناختی و پیشرفت تحصیلی نیافرند.

در زمینه این که کدامیک از راهبردهای شناختی یا فراشناختی سهم بیشتری بر انگیزش یادگیری و پیشرفت تحصیلی فراغیران دارند، تایج کاملاً جمع‌بندی شده و مشخص نیست. مثلاً پرویز (1384) دریافت رابطه راهبردهای فراشناختی با پیشرفت تحصیلی بیشتر از رابطه راهبردهای شناختی با پیشرفت تحصیلی است. از سوی دیگر رضایی و سیف (1384) راهبردهای فراشناختی را بهترین عامل پیش‌بینی‌کننده عملکرد تحصیلی می‌دانند. لیکن معصومی (1386) نتیجه‌گیری کرد بین میزان یادگیری دانشجویان در دو گروه آزمایشی شناختی و فراشناختی تفاوت معناداری وجود ندارد. همچنین نتایج پژوهش کوئیکسین¹² (2012) نشان داد که راهبردهای شناختی قوی‌ترین تأثیر را بر نمرات درس زبان انگلیسی دارند و راهبردهای فراشناختی توانستند نمرات درس زبان را پیش‌بینی نمایند.

راهنمایی و در کل نمونه، همیستگی مستقیم معناداری وجود داشت؛ در پایه پنجم ابتدایی زیرمقیاس دانش فراشناختی شخص، پیش‌بینی‌کننده مناسبی برای درک مطلب خواندن بود. لیکن در پایه سوم راهنمایی زیرمقیاس دانش فراشناختی تکلیف، پیش‌بینی‌کننده مناسبی برای درک مطلب خواندن بود. در کل نمونه نیز دانش فراشناختی شخص و تکلیف با هم 47 درصد از واریانس درک مطلب خواندن دانش‌آموزان را تبیین می‌کنند. البته دانش‌آموزان پایه سوم راهنمایی در تمامی اجزای دانش فراشناختی نمرات بالاتری نسبت به دانش‌آموزان پایه پنجم ابتدایی داشتند. مظلومیان، رستگار، صیف و قربان چهرمی (1393) دریافتند ارزش تکلیف، خودکارآمدی تحصیلی و اهداف پیشرفت از طریق واسطه‌گری راهبردهای یادگیری سطحی و عمیق بر پیشرفت تحصیلی ریاضی اثر غیر مستقیم دارند. عابدی، سعیدی‌پور، فرج‌الله‌ی و صیف (1394) نشان دادند باورهای هوشی علاوه بر تأثیر مستقیم، به واسطه باورهای معرفت‌شناختی، اهداف پیشرفت و خودکارآمدی تحصیلی بر راهبردهای یادگیری خودتنظیمی دانشجویان تأثیر غیرمستقیم نیز دارند. همچنین یافته‌ها نشان داد که باورهای هوشی دانشجویان به ویژه باورهای هوشی افزایشی می‌توانند با میانجی‌گری باورهای معرفت‌شناختی، اهداف پیشرفت و خودکارآمدی تحصیلی بر راهبردهای یادگیری خودتنظیمی فراغیران و در نهایت عملکرد تحصیلی آن‌ها مؤثر باشدند. صیف (1394) نیز طی پژوهشی در قالب یک مدل علی نشان داد یادگیری خودتنظیمی از طریق نقش واسطه‌ای درک از سهولت و سودمندی و نگرش به یادگیری تحت وب بر قصد استفاده از یادگیری تحت وب هم مستقیم و هم غیرمستقیم تأثیر دارد. همین‌طور عابدینی و مختاری (1394) در پژوهشی نشان دادند استفاده آموزشی از تلفن همراه برای یادگیری زبان انگلیسی نقشی فراشناختی داشته و یکی از راهبردهای خودتنظیمی برای مدیریت منابع به وسیله دانش‌آموزان است. صمدی و دوابی (2011) طی پژوهشی که به منظور پیش‌بینی راهبردهای شناختی، فراشناختی و انگیزشی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر انجام دادند، دریافتند که همه این راهبردها می‌توانند پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را پیش‌بینی نمایند. هر چند قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده مربوط به راهبردهای فراشناختی بود. در همین ارتباط، در فراتحلیل دیگنر¹، بئوتتر² و

3. Langfeldt

4. Charlotte

5. Gerhard

6. Hans-Peter

7. Joo

8. Bong

9. Choi

10. Colorado

11. Valkyrie

12. Cuixin

1. Dignath

2. Buettner

با نه گویه (11، 28، 34، 46، 54، 61، 62، 71، 75، 82 و 85) و دانش و کنترل فرایند برنامه‌ریزی با دوازده گویه (6، 10، 15، 19، 30، 42، 45، 50، 55، 64 و 78)، دانش و کنترل فرایند ارزشیابی با دوازده گویه (9، 14، 21، 31، 32، 33، 38، 44، 39، 774) است.

روایی صوری⁶ پرسشنامه به تأیید متخصصین روان‌شناسی رسیده است و ضریب پایایی⁷ پرسشنامه راهبردهای یادگیری به روش بازآزمایی⁸ 0/98 و به روش آلفای کرونباخ⁹ 0/94 گزارش شده است (کرمی، 1384). در این پژوهش نیز طی یک مطالعه مقاماتی¹⁰ بر روی 60 نفر، ضریب پایایی به روش آلفای کرونباخ برای راهبردهای شناختی 0/92. برای راهبردهای فراشناختی 0/91 و برای کل پرسشنامه راهبردهای یادگیری 0/95 به دست آمد. این مقادیر به استناد جدول نانالی¹¹ (1978) برای انجام یک کار پژوهشی قابل قبول است.

پرسشنامه‌ها از طریق مراجعة به افراد گروه نمونه تکمیل شد. ابتدا پارامترهای مدل به روش بیشینه درست‌نمایی¹² (ML) برآورد شد. آنگاه برای آزمون برازش مدل، از شاخص‌های برازش¹³ جذر برآورد واریانس خطای تقریب¹⁴ (RMSEA)، شاخص برازش تطبیقی¹⁵ (NNFI)، شاخص برازش فرایند¹⁶ (IFI) استفاده گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها به وسیله نرم‌افزار 8.72 LISREL¹⁸ انجام شد.

با توصیفی که گذشت می‌توان دریافت که پژوهش در زمینه راهبردهای شناختی و فراشناختی در یادگیری، حوزه وسیعی را به خود اختصاص داده است و با روش‌های پژوهشی مختلف در این گستره، تحقیق صورت گرفته است. یکی از عمدترين عواملی که بر روی نتایج هر پژوهشی می‌تواند اثرگذار باشد، مدل مفهومی سنجش متنی‌ها است. از این رو مسئله اساسی پژوهش حاضر این بود که آیا مدل اندازه‌گیری راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری از برازش مناسبی برخوردار است؟ بر این اساس هدف پژوهش، تعیین مدل اندازه‌گیری راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری بود.

روش‌شناسی

روش این پژوهش، همبستگی¹ و از نوع پیش‌بینی² بود که به شیوه مدل معادلات ساختاری (SEM)³ انجام شد. جامعه آماری را دانش‌آموزان پایه اول دوره متوسطه آموش و پرورش نواحی یک و دو شهر همدان در سال تحصیلی 93-1392 تشکیل می‌دادند که تعداد آنان 8300 نفر بود. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران⁴ (1977) 368 نفر تعیین گردید که به روش نمونه‌گیری خوش‌های⁵ انتخاب شدند. به منظور گردآوری داده‌ها از پرسشنامه راهبردهای یادگیری کرمی (1384) استفاده شد. این پرسشنامه دارای 86 گویه است که به صورت یک طیف ده درجه‌ای از صفر تا نه نمره‌گذاری می‌شود. 49 گویه راهبرد شناختی را می‌سنجد که راهبردهای تکرار یا مرور ویژه تکالیف ساده و پایه با ده گویه 57، 55، 36، 35، 25، 13، 77، 74، 72 و 67، سبط و گسترش معنایی ویژه تکالیف ساده و پایه با هشت گویه (1، 4، 16، 18، 20، 59، 60 و 66)، سبط و گسترش معنایی ویژه تکالیف پیچیده با ده گویه (5)، 40، 22، 53، 51، 41 و 79، سازمان دهی ویژه تکالیف ساده و پایه با چهار گویه (23، 26، 37 و 52) و سازمان دهی ویژه تکالیف پیچیده با هشت گویه (2، 7، 12، 17، 29، 47 و 56) را در بر می‌گیرد. همچنین 37 گویه راهبرد فراشناختی را مورد سنجش قرار می‌دهد که راهبردهای دانش و کنترل خود

6. Face Validity

7. Reliability Coefficient

8. Test-retest

9. Cronbach's Alpha

10. Pilot Study

11. Nunnally

12. Maximum Likelihood

13. Fit indices

14. Root Mean Square Error of Approximation

15. Non-Normed Fit Index

16. Comparative Fit Index

17. Incremental Fit Index

18. Liner Structural Relations

1. Correlation

2. Prediction

3. Structural Equation Modeling

4. Cochran

5. Clustered Sampling

یافته‌ها

ضریب اثر، خطای استاندارد، مقدار α ، سطح معناداری و مقدار واریانس تبیین شده به وسیله هر یک از گویه‌ها برای راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری در جدول شماره 1 ارائه شده‌اند.

0/27	P<0/01	10/29	0/13	1/34	34
0/25	P<0/01	9/91	0/12	1/19	46
0/20	P<0/01	8/61	0/13	1/13	54
0/21	P<0/01	9	0/13	1/15	61
0/37	P<0/01	12/47	0/12	1/47	62
0/29	P<0/01	10/81	0/13	1/43	83
0/27	P<0/01	10/39	0/13	1/39	86
0/33	P<0/01	11/55	0/14	1/62	6
0/17	P<0/01	7/93	0/13	1/01	8
0/27	P<0/01	10/27	0/13	1/30	10
0/27	P<0/01	10/23	0/13	1/36	15
0/14	P<0/01	7/08	0/16	1/15	19
0/23	P<0/01	9/27	0/16	1/44	30
0/36	P<0/01	12/14	0/13	1/63	42
0/28	P<0/01	10/49	0/12	1/26	45
0/33	P<0/01	11/38	0/15	1/66	50
0/38	P<0/01	12/58	0/12	1/51	64
0/22	P<0/01	9/14	0/14	1/28	65
0/10	P<0/01	5/94	0/12	0/73	78
0/28	P<0/01	10/30	0/14	1/44	9
0/21	P<0/01	8/81	0/13	1/15	14
0/06	P<0/05	4/50	0/17	0/79	21
0/40	P<0/01	12/64	0/13	1/66	31
0/33	P<0/01	11/26	0/12	1/30	32
0/24	P<0/01	9/43	0/15	1/38	38
0/30	P<0/01	10/68	0/13	1/40	39
0/27	P<0/01	10/05	0/13	1/34	44
0/21	P<0/01	8/63	0/15	1/30	71
0/08	P<0/01	5/11	0/14	0/70	75
0/19	P<0/01	8/13	0/12	0/99	82
0/17	P<0/01	7/79	0/16	1/22	85
0/28	P<0/01	9/87	0/14	1/33	20
0/20	P<0/01	8/25	0/13	1/06	48
0/25	P<0/01	9/24	0/12	1/12	63
0/14	P<0/01	7/07	0/13	0/89	84

n=368

نتایج جدول شماره 1 نشان می‌دهد ضرایب گویه‌های شماره 1، 13 و 21 در سطح $P<0/05$ و بقیه ضرایب گویه‌های پرسشنامه بر روی راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری در سطح $P<0/01$ اثر معناداری دارند.

همبستگی درونی بین راهبردهای شناختی به وسیله ضریب همبستگی پرسنون آزمون شده است که نتایج آن در جدول شماره 2 ارائه شده است.

نتایج ضریب همبستگی پرسنون نشان می‌دهد بین راهبردهای شناختی رابطه مستقیم معناداری مشاهده می‌شود ($P<0/01$). همبستگی درونی بین راهبردهای فراشناختی به وسیله ضریب همبستگی پرسنون آزمون شده است که نتایج آن در جدول شماره 3 ارائه شده است.

نتایج ضریب همبستگی پرسنون نشان می‌دهد بین راهبردهای فراشناختی رابطه مستقیم معناداری مشاهده می‌شود ($P<0/01$).

راهبرد	گویه	b	SE	t	P	R ²
تکرار	3	0/96	1/12	8/23	P<0/01	0/19
تکرار	24	1/53	1/15	9/87	P<0/01	0/26
ساده	27	1/5	1/16	9/64	P<0/01	0/25
تکرار	33	1/32	0/16	8/34	P<0/01	0/19
ساده	43	1/09	0/12	9/19	P<0/01	0/23
تکرار	49	1/15	0/14	7/96	P<0/01	0/17
ساده	58	1/01	0/11	9/15	P<0/01	0/22
تکرار	76	1/07	0/13	8/17	P<0/01	0/18
تکرار	80	1/20	0/13	9/59	P<0/01	0/24
تکرار	81	1/14	0/12	9/18	P<0/01	0/23
تکرار	13	0/79	0/16	4/88	P<0/05	0/07
تکرار	25	1/47	0/16	9/37	P<0/01	0/25
تکرار	35	1/56	0/15	10/34	P<0/01	0/29
تکرار	36	1/46	0/14	10/76	P<0/01	0/31
تکرار	55	1/04	0/12	8/98	P<0/01	0/23
پیچیده	57	1/27	0/12	10/28	P<0/01	0/29
تکرار	67	1/20	0/12	10/22	P<0/01	0/29
تکرار	72	1/01	0/15	6/85	P<0/01	0/14
تکرار	74	1/34	0/14	9/28	P<0/01	0/24
تکرار	77	0/87	0/15	5/75	P<0/01	0/10
تکرار	1	0/83	0/17	4/86	P<0/05	0/07
تکرار	4	1/01	0/14	7/32	P<0/01	0/16
تکرار	16	1/42	0/13	10/89	P<0/01	0/31
تکرار	18	1/13	0/13	9/04	P<0/01	0/23
بسط	59	1/62	0/14	11/47	P<0/01	0/34
بسط	60	1/59	0/15	10/74	P<0/01	0/31
بسط	66	1/49	0/13	11/30	P<0/01	0/33
بسط	68	1/07	0/12	8/86	P<0/01	0/22
بسط	5	1/11	0/13	8/31	P<0/01	0/19
بسط	22	0/92	0/12	7/97	P<0/01	0/17
بسط	40	1/42	0/13	11/20	P<0/01	0/32
بسط	41	1/36	0/14	9/58	P<0/01	0/24
بسط	51	1/35	0/14	9/93	P<0/01	0/26
بسط	53	1/46	0/14	10/12	P<0/01	0/27
بسط	69	1/15	0/08	8/08	P<0/01	0/18
بسط	70	1/05	0/11	9/16	P<0/01	0/22
بسط	73	1/35	0/12	10/97	P<0/01	0/30
بسط	79	0/90	0/12	7/30	P<0/01	0/15
بسط	23	1/51	0/14	10/87	P<0/01	0/31
بسط	26	1/82	0/13	14/25	P<0/01	0/49
بسط	37	1/48	0/15	10/06	P<0/01	0/27
بسط	52	1/75	0/14	12/58	P<0/01	0/40
بسط	2	1/22	0/16	7/72	P<0/01	0/17
بسط	7	1/23	0/16	7/69	P<0/01	0/17
بسط	12	1/04	0/13	7/92	P<0/01	0/18
بسط	17	1/62	0/13	12/44	P<0/01	0/39
بسط	29	1/44	0/13	10/77	P<0/01	0/31
بسط	47	1/57	0/15	10/26	P<0/01	0/28
بسط	56	1/04	0/15	7/07	P<0/01	0/14
دانش	11	0/68	0/10	6/93	P<0/01	0/13
دانش	28	1/07	0/11	9/63	P<0/01	0/24

جدول 2. ماتریس همبستگی راهبردهای شناختی

راهبرد	تکرار ساده	تکرار ساده	بسط ساده	بسط پیچیده	سازمان‌دهی ساده	سازمان‌دهی پیچیده
تکرار ساده	1					
تکرار پیچیده		1				
بسط ساده			1	0/95 ^{**}		
بسط پیچیده				0/86 ^{**}		
سازمان‌دهی ساده					0/96 ^{**}	
سازمان‌دهی پیچیده						1

P<0/01 , n=368

جدول 4. شاخص‌های آزمون برازش مدل اندازه‌گیری راهبردهای یادگیری

شاخص	مقدار	دامنه مورد قبول	نتیجه
RMSEA	0/069	0/09<RMSEA	تأثید مدل
NNFI	0/92	0/90>NNFI	تأثید مدل
CFI	0/92	0/90>CFI	تأثید مدل
IFI	0/92	0/90>IFI	تأثید مدل

RMSEA=0/069 بود. این شاخص برای مدل‌های خوب برابر با 0/09 یا کمتر است. شاخص جذر برآورده واریانس خطای تقریب مورد تأثید مک‌کالوم² و آستین³ (2000) نیز است. از نظر آن‌ها این شاخص حساسیت فوق العاده‌ای نسبت به اشتباهات مدل دارد. شاخص نرم‌نشده برازش برای مدل تدوین شده NNFI=0/92 بود. تاکر⁴ و لویز⁵ (1973) مقدار NNFI برای یا بزرگ‌تر از 0/90 را به عنوان شاخص خوبی برای برازش مدل توصیه کردند. شاخص برازش تطبیقی مدل تدوین شده CFI=0/92 بود و چون بزرگ‌تر از 0/90 است، می‌توان برازش مدل اندازه‌گیری است. شاخص برازش فرازینده برای مدل تدوین شده IFI=0/92 بود که بنا بر نظر بولن⁶ (1986) باید دست کم 0/90 باشد.

با توجه به شاخص‌های برازش مدل که نتایج آن ارائه گردید، می‌توان نتیجه‌گیری نمود که مدل اندازه‌گیری راهبردهای یادگیری از برازش قابل قبولی برخوردار است. بنابراین می‌توان از آن برای اندازه‌گیری راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری استفاده کرد.

نتایج نشان داد راهبردهای شناختی و فراشناختی با هم رابطه مستقیم معناداری دارند. این یافته با نتایج پژوهش‌های بیکر و براون (1984)، کراس و پاریس (1988)، گارنر (1990)، گیج و

شاخص‌های آزمون برازش مدل اندازه‌گیری راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری در جدول شماره 4 ارائه داده شده است.

نتایج جدول شماره 4 نشان می‌دهد مدل اندازه‌گیری راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری از برازش قابل قبولی برخوردار است RMSEA=0/069<0/09 (IFI=0/92>0/90 ; CFI=0/92>0/90 ; NNFI=0/92>0/90).

نتیجه‌گیری و بحث

نتایج نشان داد مدل اندازه‌گیری راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری از یک مدل خطی تعیت می‌کند. تدوین یک مدل اندازه‌گیری برای راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری آن گونه که در این پژوهش ارائه گردید، تنها و آخرين مدل نیست. حتی اگر مدل با داده‌ها برازش یابد، هنوز بی‌شماری از مدل‌های دیگر وجود دارد که ممکن است با داده‌ها برازش داشته باشد. با این وصف نتایج آزمون برازش مدل نشان داد که مدل تدوین شده را به عنوان یک مدل نسبتاً خوب و برازنده برای اندازه‌گیری راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری می‌توان به کار برد.

مقدار شاخص جذر برآورده واریانس خطای تقریب که به وسیله استیگر¹ (1990) ارائه شده است، در این پژوهش

جدول 3. ماتریس همبستگی راهبردهای فراشناختی

راهبرد	دانش خود	دانش	دانش	دانش	دانش
	دانش خود	برنامه‌ریزی	ارزشیابی	نظم‌دهی	
دانش خود	1				
دانش برنامه‌ریزی		1			
دانش ارزشیابی			1		
دانش نظم‌دهی				1	

P<0/01 , n=368

1. Steiger

2. McCollum

3. Austin

4. Tucker

5. Lewis

6. Bollen

در تبیین یافته پژوهش می‌توان گفت به کارگیری راهبردهای شناختی به دانش آموزان کمک می‌کند تا به هنگام مطالعه با راههای آموختن همچون تکرار و مرور، بسط و گسترش معنایی و سازمان‌دهی مطالب برای تکالیف ساده و پیچیده آشنا شوند. همین‌طور ضمن آشنایی با راهبردهای فراشناختی نظری داشت خود، دانش برنامه‌ریزی، دانش ارزشیابی و دانش نظم‌دهی، دریابند چه راهبردی برای یادگیری آن‌ها مناسب‌تر است.

بر پایه یافته‌های این پژوهش پیشنهاد می‌شود پژوهشگران برای سنجش راهبردهای شناختی و فراشناختی از پرسش‌نامه راهبردهای یادگیری استفاده کنند.

برلاینر (1992)، بیلر و استونمن (1993)، دمبو (1994)، لفرانکویس (1997)، فلاول (1998)، واینستین و هیوم (1998)، شراو (2006)، بیپ (2007)، دیگنر و همکاران (2008)، شارلوت و همکاران (2008)، گوردون (2009)، یعقوبخانی غیاثوند (2010)، صمدی و دوای (2011) و رویانتو (2012) هم‌چنین با نتایج پژوهش‌های مشهدی میقانی (1375)، باعزت (1376)، متولی (1376)، سیف و مصراًبادی (1382)، رضابی و سیف (1384)، پرویز (1384)، خالقی و همکاران (1392)، حق‌شناس و همکاران (1392) و میرزاًبی و همکاران (1392) همخوانی دارد؛ اما با نتایج پژوهش‌های جو و همکاران (2000)، کولورادو (2006)، والکری (2006)، کوئیکسین (2012) و نیز معموصی (1386)، هادیان (1388) و دستا (1389) همخوانی ندارد.

منابع

- اصفهانی خالقی، آتنا؛ اصغرزاد فرید، علی‌اصغر؛ احدی، حسن؛ موسوی، سیدعلی محمد (1392). "اثربخشی آموزش فراشناختی بر عملکرد حیطه‌های مختلف خواندن دانش‌آموزان پسر نارساخوان پایه سوم ابتدایی". *فصلنامه روان‌شناسی شناختی*, 2, 18-10.
- باعزت، فرشته (1376). "بررسی تأثیر آموزش راهبردهای یادگیری در حافظه کودکان عقب‌مانده ذهنی خفیف". *فصلنامه روان‌شناسی*, 4, 330-348.
- پرویز، کوروش (1384). "بررسی راهبردهای شناختی و فراشناختی با میزان موقیت تحصیلی دانش‌آموزان شهری و روستایی مقطع متوسطه". *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*, دانشگاه شهید بهشتی.
- حق‌شناس، زینب؛ نوری، قاسم‌آباد، ریابه؛ صرامی، غلامرضا (1392). "ارزیابی سبک‌های مقابله و باورهای فراشناختی در دانشجویان با اضطراب امتحان: بررسی نقش واسطه‌ای سبک‌های مقابله". *فصلنامه روان‌شناسی شناختی*, 2, 40-30.
- دستا، مهدی (1389). "نقش اهداف پیشرفت و راهبردهای خودتنظیمی در عملکرد حل مسائل ریاضی و عملکرد ریاضی دانش‌آموزان پایه اول دبیرستان شهر یزد". *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*, دانشگاه تربیت معلم تهران.
- رضابی، اکبر؛ سیف، علی‌اکبر (1384). "نقش باورهای انگیزشی، راهبردهای یادگیری و جنسیت در عملکرد تحصیلی". *فصلنامه تعلیم و تربیت*, شماره 21, 44-86.
- سعیدی‌پور، بهمن؛ میرمعینی، فاطمه‌سادات (1393). "بررسی اثربخشی آموزش مؤلفه‌های یادگیری خودگردان مبتنی بر الگوی پیشترجی بر ارزش‌گذاری درونی و میزان نمره درس ریاضی". *فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*, 2(7), 53-64.
- سیف، علی‌اکبر (1379). *روان‌شناسی پرورشی*. تهران: آگاه.
- سیف، علی‌اکبر؛ مصراًبادی، جواد (1382). "مقایسه اثربخشی آموزش راهبردهای یادگیری بر یاددازی، درک مطلب و سرعت خواندن". *فصلنامه تعلیم و تربیت*, شماره 74, 37-54.
- صفی، محمدحسن (1394). "مدل علی بسط یافته تمایل رفتاری به یادگیری تحت و بدبختی: نقش چهت‌گیری هدف یادگیری و یادگیری خودتنظیمی". *فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*, 3(9), 45-56.
- علبدی، صمد؛ سعیدی‌پور، بهمن؛ فرج‌اللهی، مهران؛ صیف، محمدحسن (1394). "مدل‌یابی روابط بین باورهای هوشی، معرفت‌شناختی و انگیزشی با راهبردهای یادگیری خودتنظیمی دانشجویان دانشگاه پیام نور". *فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*, 2(8), 43-68.
- عابدینی، یاسمن؛ مختاری، محمدمهدی (1394). "مدل علی روابط انگیزش پیشرفت و عملکرد زبان انگلیسی: نقش واسطه‌ای و فراشناختی کمک‌طلبی تحصیلی در یادگیری از طریق تلفن

رشته آموزش ابتدایی در درس رسانه‌های آموزشی مقطع کارданی مرکز تربیت معلم شهید قزوین". پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.

ملکی، بهرام (1384). "تأثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی بر افزایش یادگیری و یادداشت متون درسی مختلف". *فصلنامه تازه‌های علوم شناختی*, شماره 3. 50-42.

میردریکوند، فضل‌الله؛ سبزیان، سعیده؛ گراوند، هوشتنگ (1394). "اثریخشی آموزش تکنیک‌های فراشناختی بر خودکارآمدی دانش‌آموزان دختر دیبرستان‌های شهر اصفهان". *فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*, 2(8): 7-16.

میرزاچی، فاطمه؛ کدیور، پروین؛ عبداللهی، محمدحسین؛ رمضانی، ولی‌الله (1392). "رابطه بین اجزای دانش فراشناختی و درک مطلب خواندن با دیدگاهی تحولی در دانش‌آموزان پایه‌های پنجم ابتدایی و سوم راهنمایی". *فصلنامه روان‌شناسی شناختی*, 2. 66-59.

هادیان، مهدی (1388). "رابطه اهداف پیشرفت، راهبردهای فراشناختی و خودناتوان‌سازی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دیبرستانی شهر طبس". پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.

یوسفزاده، محمدرضا؛ معروفی، یحیی (1389). *تدریس حرفه‌ای*. همدان: دانشگاه بولعلی سینا.

- Baker, L. & Brown, A.L. (1984). Metacognition the Reading Process. In. P.D. Pearson (Ed.). *A Handbook of Reading Research*. New York: Longman.
- Bieler, R.F. & Snowman, J. (1993). *Psychology Applied to Teaching* (7th ed.). Houghton Mifflin.
- Bollen, K.A. (1986). Sample Size and Bentler & Bonett' Nonnormed Fit Index. *Psychometrika*, 51, 375- 377.
- Charlotte, D.; Gerhard, B. & Hans-Peter, L. (2008). How Primary School Students Learning Strategies Most Effectively? A Meta-analysis on Self-regulation Training Programmers. *Educational Research Review*. 3, 101-129.
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons.
- Colorado, J.T. (2006). The Relationship of Self-regulated Learning and Academic Performance in an Online Course Environment. Doctoral Dissertation, Faculty of the Graduate

همراه". *فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*, 7-16;(11) 3

فرداش، هاشم (1388). *مبانی نظری تکنولوژی آموزشی*. تهران: سمت.

کرمی، ابوالفضل (1384). "تدوین ارزار سنجش راهبردهای یادگیری و مطالعه و تعیین رابطه آن با پیشرفت تحصیلی". *مجله روان‌شناسی*. شماره 36. 411-399.

متولی، سیدمحمد (1376). "بررسی تأثیر آموزش راهبردهای فراشناختی بر خواندن، درک مطلب و سرعت یادگیری دانش‌آموزان کلاس‌های اول دیبرستان دخترانه شهرستان فردوس". پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.

مشهدی میقانی، فریده (1375). "بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های مطالعه بر درک مطلب و سرعت خواندن دانش‌آموزان دختر مقاطع راهنمایی و متوسطه". پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.

مظلومیان، سعید؛ رستگار، احمد؛ صیف، محمدحسن؛ قربان‌جهرمی، رضا (1393). "نقش باورهای انگیزشی و درگیری شناختی بین پیشرفت تحصیلی قبلی و پیشرفت تحصیلی فعلی (الگوی تحلیل)". *فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*, 42-54;(4) 1

معصومی، علی‌مدد (1386). "مقایسه تأثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی و ترکیبی بر میزان یادگیری دانشجویان School of the University of Kansas, Retrieved April 30.

Cross, D.R. & Paris, S.G. (1988). Developmental and Instructional Analyses of Children's Metacognition and Reading Comprehension. *Journal of Educational Psychology*, 80, 131-142.

Cuixin, P. (2012). Self - regulated Learning Behavior of College Students of Science and their Academic Achievement. *Physics Procedia*, 33, 1446 – 1450.

Dembo, M.H. (1994). *Applying Educational Psychology* (5th Ed.). New York: Longman.

Dignath, C.; Buettner, G. & Langfeldt, H. (2008). How Can Primary School Students Learn Self-regulated Learning Strategies Most Effectively? A Meta-analysis on Self-regulation Training Programs. *Educational Research Review*, 3, 101–129.

Flavell, J.H. (1998). *Social Cognition*. In Dammin, William (1998). *Hand Book of Child Psychology*. Vol. 2: Cognition, Perception, and Language, Wiley and Sons, Inc.

- Gage, N.L. & Berliner, D.C. (1992). Educational Psychology (5th Ed.). Hopewell. N.J: Houghton Mifflin.
- Garner, R. (1990). When Children and Adults Do Not Use Learning Strategies: Toward a Theory of Settings. *Review of Educational Research*, 60, 517- 530.
- Good, T.L. & Brophy, J. (1995). Contemporary Educational Research (2nd Ed.). New York: Appleton-Century-Crofts.
- Gordon, W.I. (2009). A Factor Analysis Study of the Self-regulated Learning Inventory. From: http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocsfulltext/fulltext_01/0000019b/80/14/d2/38.pdf.
- Joo, Y.J.; Bong, M. & Cho, H.J. (2000). Self-efficacy for Self-regulated Learning, Academic Self-efficacy, and Internet Self-efficacy in Web-based Instruction. *Educational Technology Research and Development*, 48(2), 5-17.
- Lefrancois, G.R. (1997). Psychology for Teaching. Wadsworth, International Edition.
- McCollum, R.C. & Austin, J.T. (2000). Applications of Structural Equation Modeling in Psychological Research. *Annual Review of Psychology*, 51, 201-226.
- Nunnally, J. (1978). Psychometric Theory. New York: McGraw-Hill.
- Royanto, L.R. (2012). The Effect of an Intervention Program Based on Scaffolding to Improve Metacognitive Strategies in Reading: A Study of Year 3 Elementary School Students in Jakarta. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 69, 1601-1609.
- Samadi, M. & Davaii, M. (2012). A Case Study of the Predicting Power of Cognitive, Metacognitive and Motivational Strategies in Girl Students' Achievements. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 32, 380-384.
- Sharaw, H. (2006). The Effects of Gender of Grade Level on the Motivational Need of Achievement. *Journal of Family and Consumer Sciences Education*, 23(2), 19-26.
- Steiger, J.H. (1990). Structural Model Evaluation and Modification: An Interval Estimation Approach. *Multivariate Behavioral Research*, 25, 173-180.
- Tucker, L.R. & Lewis, C. (1973). A Reliability Coefficient for Maximum Likelihood Factor Analysis. *Psychometrika*, 38, 1-10.
- Valkyrie, K.T. (2006). Self-regulated Learning, an Examination Cognitive, Resource Management, Metacognitive Component and Academic Outcome with Open a Demission Community College Student. Doctoral dissertation. University of Houston.
- Weinstein, C.E. & Hume, L.M. (1998). Study Strategies for Lifelong Learning. Washington D.C.: Psychology American Association.
- Yaghobkhani Ghiasvand, M. (2010). Relationship between Learning Strategies and Academic Achievement; Based on Information Processing Approach. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 1033-1036.
- Yip, M.C. (2007). Differences in Learning and Strategies between High and Low Achieving University Students: A Hong Kong Study. *Educational Psychology*, 27(5), 597-606.